

פרק רביעי; דף לא

א. כיצד סדר הפשט וניתוח?

ב. כיצד סדר הולכת האברים והנסכים לכבש?

א. לאחר שחיטתו היו תולים את התמיד באונקליות שבבית המטבחים, על ידי נקיבה בערקוב (= ארכובה, פרק הברך המחבר את השוק עם הירך. ע' בכורות מ).

המפרש כתב שתולה בשתי הרגלים. והרא"ש פירש שתולה בערקובת שמאל בלבד.

היה מפשיט ויורד עד שמגיע לחזה [והכרעיים בכלל ההפשט. רע"ב]. הגיע לחזה – חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו [ואין הפשט לעור הראש]. חתך את הכרעים (– רגלי הבהמה, עד הארכובה), ונתנם למי שזכה בהם [ומדיחם במים – כמפורש בכתוב].

מרק את ההפשט. קרע את הלב והוציא את דמו [והרא"ש כתב שקריעת הלב נעשית אח"כ, לאחר שקרעו ונמצא גלוי לפניו]. חתך את הידים – ונתנו למי שזכה בהם.

עלה לרגל הימנית – חתכה ונתנה למי שזכה בה, ושתי ביצים עמה.

קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו. נתן את הפדר (= החלב שעל הקרב) ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה. נטל את הקרבים ונתנם למי שזכה בהם להדיחם. הכרס – מדיחים אותה בבית המדיחים כל צרכה. ואילו הקרבים – על השלחנות של שיש שבין העמודים, שלש פעמים במעוטן (י"מ: לפחות ג"פ. וי"מ שם כלי, כמו 'מעטן של זיתים').

יש אומרים על פי הכתוב בדברי הימים, שהיו נוהגים להדיח את הטלה כולו מלכתחילה שלש

פעמים (הראב"ד עפ"י מורו החסיד).

עוד בדיני הדחה – ע' בובחים כו.

נטל את הסכין והפריש את הריאה מן הכבד (שהריאה ניטלת עם הגרה, והכבד עם הדופן הימנית), ואת אצבע הכבד (– 'ותרת הכבד') מן הכבד (שהיא ניטלת עם העוקץ והכליות). אינו נוטלם כעת אלא מפריד ומשאירם במקומם. נקב את החזה ונתנו למי שזכה בו.

עלה לדופן הימנית, חותך ויורד סמוך לשדרה, בלעדיה, עד שמגיע לשתי צלעות דקות (רכות) הסמוכות לחזה. וגם למעלה היה מניח שתי צלעות, והכבד תלויה בדופן זו. חתכה ונתנה למי שזכה בה.

בא לו לגרה (= צואר), ועמה שתי צלעות מכאן ושתיים מכאן, חתכה ונתנה למי שזכה בה. הקנה והלב והריאה תלויים בה.

בא לו לדופן שמאלית, הניח בה שתי צלעות דקות מלמעלה ושתי צלעות דקות מלמטה, כפי שעשה לחברתה. חתכה ונתנה למי שזכה בה, והשדרה עמה והטחול תלוי בה. [והיא היתה גדולה, אלא של ימין קורין גדולה, שהכבד תלוי בה].

בא לו לעוקץ, חתכו ונתנו למי שזכה בו. האליה ואצבע הכבד ושתי כליות עמו.

נטל את הרגל השמאלית שנשארה תלויה, ונתנה למי שזכה בה.

בכל הסדר הזה אין שום פסוק כי אם סברה לפי מה שנכון לעשות, לקיים והפשיט את העלה

ונתח אתה לנתחיה (עפ"י המפרש ועוד).

הפשט וניתוח כשרים בור (עפ"י יומא כו).

ב. נמצאו כולם עומדים בשורה והאברים בידם; –

הראשון – בראש וברגל ימין. הראש בימינו והוטמו כלפי זרועו, קרניו בין אצבעותיו, בית שחיטתו

מלמעלה והפדר נתון עליה. הרגל בשמאלו. ובית עורם לחוץ.
 השני – בשתי ידים, של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו, ובית עורם לחוץ.
 השלישי – בעוקץ וברגל. העוקץ בימינו והאליה מדולדלת בין אצבעותיו, ואצבע הכבר ושתי כליות עמו.
 הרביעי – בחזה ובגרה. החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיו בין שתי אצבעותיו.
 החמישי – בשתי הפנות, של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו, ובית עורן לחוץ.
 הששי – בקרבים הנתונים בבוך, וכרעים על גביהם מלמעלה.
 השביעי – בסולת של מנחת נסכי התמיד.
 השמיני – בחביתי כהן גדול.
 התשיעי – ביין לניסוך.
 כן היא שיטת משנתנו, ויש שיטת תנאים נוספת – ע' ביומא כה).
 הלכו ונתנום מחצי כבש ולמטה במערבו [ובשבת – אברי התמיד במזרח ושל מוספים במערב. עפ"י סוכה
 נד:], ומלחום וירדו ובאו ללשכת הגזית לקרות את שמע.
 זר אינו כשר להוליך את האברים. זכאים יד. ואם הוליך – יש להסתפק האם צריך להחזירם
 ולהוליך שוב (תורת הקדשים).

פרקים חמשי – שביעי; דפים לב – לג

יא. מהו סדר המעשים מהולכת האברים לכבש ועד גמר סדר התמיד?

לאחר הנחת האברים על הכבש ירדו כולם ללשכת הגזית. אמר להם הממונה: ברכו ברכה אחת, והם
 מברכים ברכה שנייה שלפני קריאת שמע [אבל ברכת 'יוצר אור' אומרים אותה רק לאחר מכן בהגיע זמנה.
 עפ"י ברכות יב], קוראים עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, ומברכים שלש ברכות: אמת ויציב,
 עבודה ('רצה...') וברכת כהנים (- 'שים שלום...!'. הרמב"ם הוסיף שמברכים 'מודים'. ובבאורי הגר"א
 כתוב על פירוש זה שקשה להולמו). בשבת מוסיפים ברכה אחת למשמר היוצא (כלומר היוצא מברך לנכנס)
 – 'מי ששיכן שמו בבית הזה הוא ישכין ביניכם אהבה ואחווה ושלוש וריעות'.
 אמר להם: חדשים לקטורת בואו והפיסו. זכה מי שזכה.
 אמר להם: חדשים עם ישנים בואו והפיסו מי מעלה אברים מן הכבש למזבח [ומשום 'ברב עם הדרת מלך'
 הפיסו פיס זה, שישתתפו בעבודה אנשים הרבה. עפ"י יומא כו]. רבי אליעזר בן יעקב אומר: המעלה אברים
 לכבש הוא מעלה אותם על גבי המזבח.
 א. הלכה כתנא קמא (עפ"י רמב"ם תמידין ומוספין ד, ח). ונראה שאף המשתתפים בפייסות הראשונים,
 משתתפים באחרונים (חדשים ובאורים).
 ב. רש"י (ביומא כו:): והרא"ש (כאן) כתבו שכהן אחד היה מעלה כולם (וב'הר המורה' תמידין ומוספין ד, ח,
 דייק כן מדברי הרמב"ם). ואילו התוס' – ישנים שם חלקו והעלו שכמספר הכהנים שהעלו לכבש,
 כך מספר המעלים למזבח.
 ג. יש מי שכתב שרק בתמיד של שחר היו מחלקים את הולכת האברים לשתים, כדי לקרות את
 שמע בינתים, אבל תמיד של בין הערבים, אין טעם ליתן האברים על הכבש ולחזור ולהעלותם
 לאחר זמן (עפ"י גבורת ארי יומא כו:).
 מסרום לחוננים. היו מפשיטים אותם את בגדיהם ולא היו מניחים עליהם אלא מכנסים בלבד. חלונות היו